

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผล
สัมฤทธิ์ (STAD) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระภาษาไทย
2. แบบฝึกทักษะ
3. การเขียนกลอนสุภาพ
4. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)
5. ความพึงพอใจในการเรียนรู้
6. บริบทของโรงเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีมาตรฐานการเรียนรู้
กำหนดเป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม
จริยธรรม และค่านิยม และมีสาระการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดองค์ความรู้ ที่เป็นเนื้อหาสาระ
ครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ปี และเพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง
สามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน และเป็นไปตามจุดประสงค์ของ
หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำสาระการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น พร้อมทั้งได้กำหนด

รายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดทำหลักสูตร ของสถานศึกษาไว้
อย่างชัดเจน (กรมวิชาการ. 2544 : 3 - 29)

1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะ
เป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard - Based Curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถ
ฐาน (Competency - Based Curriculum) กล่าวคือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (Stand)
เป็นกลุ่มเนื้อหาและทักษะที่จะต้องสอน แต่ละสาระการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้
(Standard) เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษา แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้จะมี
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น (Benchmark) เป็นสมรรถฐาน ที่ผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละ
ช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่ครูจะจัดการเรียน มีคุณลักษณะและ
ความสามารถดังกล่าว ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน
เนื้อหา (Content Standard) ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหา
การสอนและมาตรฐาน การปฏิบัติ (Performance Standard) กำหนดคุณสมบัติที่เป็น
ความสามารถการปฏิบัติงาน และคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนด
ความรู้ หลักการให้เกิดความคิดระดับสูง มีทักษะและกระบวนการและมีคุณธรรม จริยธรรม
และค่านิยม ซึ่งครูจะนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
เชื่อมโยงประสบการณ์ การเรียนรู้ในห้องเรียนสู่ชีวิตจริง สู่สังคมภายนอก การประเมินผลเพื่อ
พิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐาน
การเรียนรู้ช่วงชั้น พัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาเอง ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ชุมชน
เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพ
ของสถานศึกษา จะใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจัดทำเครื่องมือ
ประเมินการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพ นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะ
ใช้มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และใช้ประโยชน์ใน
การตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา
การเรียนรู้ ให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด และผู้ปกครองยังใช้มาตรฐานตรวจสอบผลการเรียน
ของบุตรหลานของตนได้อีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 15 - 16)

1.2 ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยของ สถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่น ๆ สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย และเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้ง ประเทศ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 1 - 11)

1.2.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (Strand) ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียดและจัดให้เหมาะสม กับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและ การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

1.2.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและ มาตรฐานที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนจะยึดเป็นแนวทางการจัด การเรียนรู้

1.2.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐาน การเรียนรู้ ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีการพัฒนาทางภาษาอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้น มิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้น เพื่อเห็นภาพ การพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กำหนดเวลาเรียนเป็น รายภาค และเป็นหน่วยกิต

ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 50 (เวลาเรียน ตลอดปี 800 - 1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และวางทักษะพื้นฐานที่จำเป็นใน การอ่านเขียน และการคิดคำนวณ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใช้เวลา เรียนประมาณร้อยละ 40 (เวลาเรียนตลอดปี 800 - 1,000 ชั่วโมง) ทั้งนี้ยังให้ความสำคัญ

ต่อภาษาไทย และให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์มากขึ้น ภาษาไทยยังต้องฝึกฝนบททวนอยู่เป็นประจำเพื่อเป็นพื้นฐานในระดับสูง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี กำหนดเวลาเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่นสำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค คำนำน้าหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต การจัดเวลาและสาระ การเรียนรู้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีรายวิชาสั้น ๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการเป็นรายวิชาเลือก เฉพาะทาง

สรุปได้ว่า หลักสูตรสาระภาษาไทยได้กำหนดสาระ และมาตรฐานที่เป็นองค์ความรู้ตามระดับช่วงชั้นเพื่อยึดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดเป็น 4 ช่วงชั้น เพื่อให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และกำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงชั้น

1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้แบ่งออกตามสาระ และมาตรฐานช่วงชั้น ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 ข : 18 - 29)

1.3.1 สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้สึกรู้สึกและความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 - 3

1) สามารถอ่านอย่างมีสมรรถภาพ และอ่านได้เร็วยิ่งขึ้นเข้าใจวงคำศัพท์กว้างขวางขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมา และสาธกโวหาร สามารถใช้บริบทการอ่านสร้างความเข้าใจการอ่าน และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์ และความรู้กว้างขวางขึ้น นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

2) สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายพัฒนาการอ่าน สามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

3) สามารถอ่านในใจ และอ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลาย และวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหา และสังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้ เลือกอ่านหนังสือ และ สื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาตนด้านความรู้ และการทำงาน มีมารยาทการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน

1.3.2 สารที่ 2 : การเขียน

มาตรฐานที่ 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 - 3

1) สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง เขียนรายงาน และเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2) มีมารยาทการเขียน นิสัยรักการเขียน และการศึกษาค้นคว้า รู้จักเลือกใช้ภาษา เรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต สนใจการศึกษาค้นคว้ารวบรวม บันทึกข้อมูลนำวิธีการของแผนภาพความคิด จัดลำดับความคิด และพัฒนางานเขียนตามขั้นตอนในการนำเสนอในรูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ

1.3.3 สารที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานที่ 3.1 : สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิดความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 - 3

1) สามารถสรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู สังเกตการใช้น้ำเสียง กิริยาท่าทาง การใช้ถ้อยคำของ ผู้พูด และสามารถแสดงทรรศนะจากการฟัง และดูสื่อรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณ

2) สามารถพูดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ และการประเมินเรื่องราวต่าง ๆ พูดเชิญชวน อวยพร และพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน นำฟังตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

1.3.4 สารที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐานที่ 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 - 3

1) เข้าใจการสร้างคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา

2) สามารถใช้ประโยคสามัญ ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน ในการสื่อสารได้ชัดเจนและสละสลวย

3) สามารถใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เจรจาด์รองด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ ใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้องตามฐานะของบุคคล คิดไตร่ตรอง ตามลำดับความคิดก่อนพูด และเขียน

4) เข้าใจธรรมชาติของภาษา การนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย ทำให้ภาษาไทยมีวงคำศัพท์เพิ่มขึ้นตามความเจริญทางวิชาการ และเทคโนโลยี

5) สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลอน และโคลง โดยแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์

6) สามารถร้อง เล่น หรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน และบทกล่อมเด็ก ในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

มาตรฐานที่ 4.2 : สามารถใช้ทักษะทางภาษาแสวงหาความรู้เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคมและชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3

1) สามารถใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ระดมความคิด การประชุม การวิเคราะห์ การประเมิน การทำงาน และใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาความรู้ และใช้ในชีวิตประจำวัน

2) เข้าใจระดับของภาษาที่เป็นทางการ และไม่ใชเป็นทางการ และใช้ภาษาพูด และภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาความรู้ เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย

3) ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และพัฒนา
บุคลิกภาพ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ยกย่องผู้ใช้ภาษาไทยอย่างมี
คุณธรรม และวัฒนธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของบุคคลในวงการต่าง ๆ ในสังคม

1.3.5 สารที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานที่ 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดี และ
วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 - 3

1) สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ประเภท กลอน โคลง กาพย์ บทละคร
บทกวีร่วมสมัย และวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี บันทึก บทความ
พงศาวดาร และสามารถเลือกอ่านได้ตรงจุดประสงค์ของการอ่าน ใช้หลักการพิิจวรรณคดี
และวรรณกรรม พิจารณาคูณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์ เนื้อหา และคุณค่าทางสังคม และนำไปใช้
ในชีวิตจริง สรุปได้ว่า หลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดเป็น 5 สาร คือ
สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดู และการพูด สาระหลักการใช้ภาษา
สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในแต่ละสาระจะแบ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นแต่ละ
ช่วงชั้นแตกต่างกันไป และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน โดยผู้สอนต้องจัด
การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางภาษาที่ถูกต้อง สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้
ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ไว้ในแต่ละช่วงชั้น
โดยกำหนดให้ผู้เรียนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 2 - 4 ต้องแต่งบทร้อยกรองตามที่กำหนดไว้ และใน
ช่วงชั้น ที่ 3 กำหนดไว้ว่าเมื่อผู้เรียนจบช่วงชั้นต้องสามารถแต่งกลอน จึงเป็นหน้าที่
ของผู้สอนที่จะต้องศึกษาหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้ง
ไว้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำสารที่ 4 เรื่องหลักการใช้ภาษามาตรฐานที่ 4.1 : เข้าใจ
ธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา
ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ข้อที่ 5 สามารถแต่งบทร้อย
กรองประเภทกาพย์ กลอน และโคลง โดยแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์ มาเป็นมาตรฐาน
ในการสร้างแบบฝึกทักษะ การเขียนกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งพบว่า
นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.4 คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้วิชาภาษาไทย เป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 ข : 11-12)

1. อ่านอย่างมีสมรรถภาพ และอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น
2. เข้าใจวงคำศัพท์ที่กว้างขวางขึ้น สำนวนและโวหารที่ลึกซึ้ง แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล
3. เลือกอ่านหนังสือ และสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้กว้างขวางตามจุดประสงค์
4. เขียนเรียงความย่อความ และจดหมายเขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
5. สรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู
6. รู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต จัดลำดับความคิดขั้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ
7. พุดนำเสนอกความรู้ ความคิด การวิเคราะห์และการประเมินเรื่องราวต่าง ๆ พุดเชิญชวน อวยพร และพุดในโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
8. เข้าใจธรรมชาติของภาษาและการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย
9. ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เจรจา ต่อรองค้วภาษาและกริยาท่าทางที่สุภาพ
10. ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ การทำงาน และใช้อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์
11. ใช้หลักการพินิจวรรณคดีและวรรณกรรม พิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรม ให้เห็นคุณค่าและนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
12. แต่งกาพย์ กลอน และโคลง
13. ท่องจำหรือยกเรื่องที่ไพเราะ และนำไปใช้กล่าวอ้างในการพุดและการเขียน
14. ร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกล่อมเด็กในท้องถิ่น

15. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด

16. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้ผู้ที่เรียน
สาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคุณภาพ มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน สถานศึกษาจึงต้อง
จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุตามที่กำหนดไว้

1.5 กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษา
วิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบ
หลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้อง
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจาก ผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียนเป็นผู้สนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์
การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 17 - 19)

1.5.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง
แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียน แบบสืบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ
 เป็นต้น

1.5.2 คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้
ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐาน
การเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและ
ชุมชน

1.5.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอน
สามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียน
ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้
ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จัก
วิธีการวางแผน ทิศวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำ
และผู้ตาม ลักษณะของโครงงานเป็นเครื่องมือการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ตรวจสอบ
สมมติฐานโดยอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ การใช้ทักษะกระบวนการ

2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึก ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงาน ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดมีวิธีการหลากหลาย วิธีการหนึ่งคือ การใช้คำถาม โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรม ที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้การจัดกิจกรรมให้ ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน ดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาทั้ง การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียนและในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

5) การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญ และมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ หลักการทางภาษาจำเป็นต้องจัดควบคู่ และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

6) การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคน ไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้

เนื้อหาสาระด้วยการอ่าน พิจารณา วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรม และวรรณคดี
 อย่างมีเหตุผลมีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ
 เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ
 ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแนวทางใน
 การผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคม

7) การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตและ
 ศิลปะ การใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษา
 เพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การจัดทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นต้น
 โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์
 และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา

สรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิควิธี และกระบวนการ
 การเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมี
 ความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียน และธรรมชาติของสาระการเรียนรู้
 เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2. แบบฝึกทักษะ

2.1 ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ได้ให้ความหมายว่า แบบฝึกทักษะ
 เป็นเทคนิควิธีสอนอีกวิธีหนึ่ง คือการทำให้นักเรียน ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียน
 มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเรื่องวิชาใดคือคือแบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่
 เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางขึ้น

อินทรี ศรีสว่าง (2549 : 35) ได้ให้ความหมายว่า แบบฝึก คือแบบฝึกหัด
 หรือชุดฝึกที่ครูจัดให้นักเรียนได้ทำหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน
 เนื่องจาก แบบฝึกทักษะจะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในเรื่องนั้น ๆ ได้ดีขึ้น

ชนิดา เรืองวิเศษ (2550 : 31) ได้ให้ความหมายว่า แบบฝึก คือสิ่งพิมพ์ที่สร้างขึ้น
 เพื่อใช้ฝึกทักษะ และทบทวนเนื้อหาเรื่องราวที่ผ่านมา โดยทำตามขั้นตอนการฝึกฝนจน
 ชำนาญเพื่อสร้างความเข้าใจ ความแม่นยำ ถูกต้องและนำไปใช้ได้

สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นเทคนิควิธีสอนอีกวิธีหนึ่ง ใช้ฝึกเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้
 ความเข้าใจในเรื่องหลังจากได้เรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ไปแล้ว โดยทำตามขั้นตอนการฝึกฝน

จนชำนาญเพื่อสร้างความเข้าใจ ความแม่นยำ ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในเนื้อหา นั้น ๆ และนำไปใช้ได้ดีขึ้น

2.2 ลักษณะของแบบฝึกเสริมทักษะที่ดี

มนทิรา ภักดีณรงค์ (2540 : 99 - 100) กล่าวถึง การสร้างแบบฝึกที่ดี และทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ ต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. นักเรียนต้องได้ฝึกทำบ่อย ๆ
2. นักเรียนได้ลงมือฝึกกระทำเอง
3. เกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึก

สฤณา เลิกนอก (2545 : 24 - 25) กล่าวถึง แบบฝึกที่ดี ดังนี้

1. ควรมีคำชี้แจง หรือตัวอย่างที่ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ นักเรียนสามารถทำตามได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน
2. เนื้อหาควรเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้แล้วกับสิ่งที่เรียนใหม่ ควรมีรูปแบบหลาย ๆ ลักษณะในเรื่องเดียวกัน ควรใช้คำถามที่กำลังเรียนอยู่หรือที่เรียนมาแล้ว หรือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ตั้งจุดมุ่งหมายในเรื่องที่ฝึกให้ชัดเจน และฝึกเป็นเรื่อง ๆ จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และมีจำนวนพอเหมาะที่จะทำให้เกิดการฝึกเกิดทักษะ
4. แบบฝึกควรสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของนักเรียน
5. สิ่งที่ฝึกแต่ละครั้งควรฝึกเป็นบทสั้น ๆ ฝึกจากน้อยไปหามาก
6. แบบฝึกที่ดีควรมีวิธีสอนของครู และวิธีทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ส่งเสริมให้เด็กฝึกความจำ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การนำไปใช้ ฝึกความคิด สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียน มีนิสัยรักการอ่านและรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง

พัชรินทร์ ทาเพชร (2546 : 25) กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีมีดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม
5. มีสิ่งที่น่าสนใจ และท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ควรมีข้อเสนอแนะในการใช้

7. มีให้เลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
8. ถ้าเป็นแบบฝึกที่ต้องการให้ผู้ทำศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แบบฝึกนั้นควรมีหลายรูปแบบและให้ความหมายแก่ผู้ฝึก
9. ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก
10. ปลูกความสนใจและใช้หลักจิตวิทยา

สมถวิล มริศิริกุล (2549 : 27) ได้สรุปว่าแบบฝึกเสริมทักษะที่ดีจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เช่น ตรงตามเนื้อหา เหมาะสมกับวัย เวลา ความสามารถ ความสนใจ และสภาพปัญหาของผู้เรียน

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะที่ดีจะต้องน่าสนใจและท้าทาย ตรงตามเนื้อหา เหมาะสมกับวัย เวลา ความสามารถ และต้องได้ฝึกทำบ่อย ๆ รวมทั้งนักเรียนต้องมีความสนุกสนานในการทำด้วย

2.3 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

รัชณี ศรีไพพรรณ (รัชณี ศรีไพพรรณ. 2517 : 412-413 ; อ้างถึงใน ขวัญฤทัย แสนพันธ์. 2545 : 46-47) ได้กล่าวถึง หลักสำคัญในการจัดทำแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา และพัฒนาการของเด็ก เพราะลำดับขั้นของการเรียนระยะแรกยังมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้น้อย ฉะนั้นแบบฝึกต้องมีรูปแบบที่สวยงามเพื่อจูงใจเด็ก และลำดับตามความยากง่าย
2. มีจุดมุ่งหมายในการฝึกว่าจะมุ่งฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงจุดมุ่งหมาย ครูต้องจัดทำไว้ล่วงหน้าเสมอ
3. คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ถ้าแยกตามความสามารถของเด็กแล้วจึงทำแบบฝึกได้ยิ่งดี
4. แบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ ให้เด็กสามารถทำตามคำสั่งได้
5. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนอย่าให้มีข้อผิดพลาดได้
6. แบบฝึกต้องให้เหมาะสมกับเวลา และความสนใจของเด็ก
7. ควรทำแบบฝึกหลาย ๆ แบบเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้กว้างขวาง และส่งเสริมให้เกิดความคิด

พรรณี ชูชัย (2522 : 192 - 195) ได้เสนอหลักจิตวิทยาการศึกษาามาใช้ในการสร้างแบบฝึกทักษะ พอสรุปได้ ดังนี้

1. การสาธิตและการอธิบายแนะนำ เริ่มแรกควรบอกให้นักเรียนทราบว่าทำอะไร อย่างไร ชี้แจงให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนนั้น เพื่อเร้าให้เกิดความสนใจ
2. ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะหลังการสาธิต และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การทำซ้ำและการเสริมแรง ควรให้โอกาสเด็กได้ฝึกซ้ำ ๆ และควรให้ได้รับการเสริมแรงอย่างทั่วถึง
3. ขณะที่ฝึกหัดควรมีการให้คำแนะนำ เพื่อได้ฝึกทักษะนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง
4. ให้คำแนะนำที่อยู่ในบรรยากาศที่สบาย ๆ ครูผู้สอนต้องใจเย็น ไม่ดูค่าบรรยากาศไม่ตึงเครียด ช่วยให้เด็กเกิดความพยายามที่จะฝึก
5. สิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนพบปัญหายุ่งยากในการฝึกทักษะใหม่ คือการที่ทักษะเก่าของผู้เรียนจะมารบกวนการเรียนทักษะใหม่ ซึ่งแก้ไขด้วยการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าทักษะใหม่ที่ฝึกฝนนั้นจะมีวิธีการของมันเอง ซึ่งต่างไปจากวิธีการของทักษะเก่าและพยายามกระตุ้นนักเรียนให้ระลึกอยู่เสมอว่าเขากำลังเรียนทักษะใหม่

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2522 : 52 - 62) ได้กล่าวว่า ในการสร้างแบบฝึกต้องยึดตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไคค์ เกี่ยวกับการฝึกหัด กล่าวว่าสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้ฝึกหัดมีความคล่องแคล่ว และสามารถทำได้ดีในทางตรงข้าม สิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้วย่อมจะทำให้ทำได้ไม่ดี
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจแตกต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกหัดจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือไม่ยากหรือง่ายจนเกินไปและควรมีหลาย ๆ แบบ
3. ความสนใจผู้เรียนโดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายากเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึก และช่วยช่วยให้ติดตามต่อไป
4. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย อินทริรา ศรีสว่าง (2549 : 38) ได้สรุปหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาสร้างว่า แบบฝึกที่ดีต้องอาศัยการศึกษาจิตวิทยาในการสร้าง ซึ่งจะทำให้ได้แบบฝึกที่สมบูรณ์ น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความถนัดของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกสนานและนักเรียนมีความพอใจที่จะเรียน และประสบผลสำเร็จในการเรียนเนื้อหานั้นๆ

ปริศนา พลาหาญ (2549 : 59) ได้สรุป หลักจิตวิทยาการศึกษาที่ใช้ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ คือ หลักจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะต้องคำนึงถึง

ความแตกต่างระหว่างบุคคล และต้องฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง คือทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ แบบลองผิดลองถูก แบบฝึกต้องไม่ยากหรือง่ายเกินไปมีการเสริมแรง สร้างแรงจูงใจแรงจูงใจทั้งภายนอกและภายใน จากทฤษฎีการวางเงื่อนไขการลงมือกระทำของ Skinner กล่าวว่า การกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจภายใน จะทำให้เห็นคุณค่าของแบบฝึก และจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดการเรียนรู้ว่า บุคคลจะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจและความคิด เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะคิด ค่านิยม เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงด้านความชำนาญ เป็นการนำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ

สรุปได้ว่า หลักการสร้างแบบฝึกทักษะที่ดี มีความสมบูรณ์และเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับนักเรียน จะต้องยึดหลักจิตวิทยาเป็นแนวทางในการสร้าง เพื่อให้น่าสนใจ และนักเรียนมีความเข้าใจในการฝึก สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความถนัดของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกสนาน นักเรียนมีความพอใจที่จะเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบตามหลักจิตวิทยาการเรียนการสอนของ พรรณี ชูชัย (2522 : 2) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.4 ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : 12 - 14) กล่าวว่า ในการสร้างแบบฝึกทักษะการสร้างรูปแบบเป็นสิ่งสำคัญ ในการที่จะจูงใจให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ แบบฝึกจึงควรมีรูปแบบที่หลากหลาย มิใช่แบบเดียวจะเกิดความจำเจ น่าเบื่อหน่ายไม่ท้าทายให้อายุรู้ อยากรอง จึงได้เสนอที่เป็นหลักใหญ่ ผู้สร้างจะได้นำไปประยุกต์ใช้ ปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบอื่นแล้วแต่เทคนิคของแต่ละคน ซึ่งเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ดังนี้

1. แบบถูกผิด เป็นแบบฝึกที่เป็นประโยคออกเล่า ให้ผู้เรียนอ่าน อ่านแล้วเลือกใส่เครื่องหมายถูกหรือผิดตามดุลยพินิจของผู้เรียน
2. แบบจับคู่ เป็นแบบฝึกที่ประกอบด้วยคำถามหรือตัวปัญหา ซึ่งเป็นตัวยืนไว้ในสมุดก๊วยมือ โดยมีที่ว่างไว้หน้าข้อเพื่อให้ผู้เรียนเลือกหาคำตอบที่กำหนดไว้ในสมุดก๊วยมือ มาจับคู่กับคำถามให้สอดคล้องกัน โดยใช้หมายเลขหรือรหัสคำตอบไปวางไว้ที่ว่างหน้าข้อคำถาม หรือการโยงเส้นก็ได้

3. แบบเติมคำหรือเติมข้อความ เป็นแบบฝึกที่มีข้อความไว้ให้ แต่จะเว้นช่องว่างไว้ให้ผู้เรียนเติมคำหรือข้อความที่ขาดหายไป ซึ่งคำหรือข้อความที่นำมาเติมอาจจะเติมอย่างไร้สาระหรือกำหนดตัวเลือกให้เติมก็ได้

4. แบบหลายตัวเลือกเป็นแบบฝึกเชิงทดลอง โดยจะมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นคำถาม ซึ่งจะต้องเป็นคำถามที่สมบูรณ์ ชัดเจนไม่คลุมเครือ ส่วนที่ 2 เป็นตัวเลือก คือ คำตอบซึ่งอาจมี 3-5 ตัวเลือกก็ได้ ตัวเลือกทั้งหมดจะต้องมีตัวเลือกที่ถูกที่สุดเพียงตัวเดียว ส่วนที่เหลือเป็นตัวลวง

5. แบบอัตนัย คือ ความเรียงแบบฝึกที่เป็นตัวคำถาม ผู้เขียนจะต้องเขียนบรรยายตอบอย่างเสรีตามความรู้ความสามารถ โดยไม่จำกัดคำตอบ แต่จำกัดเรื่องเวลา อาจใช้ในรูปแบบของคำถาม ทั่ว ๆ ไป หรือเป็นคำสั่งให้เขียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้

อินทรี ศรีสว่าง (2549 : 40) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ว่า การสร้างแบบฝึกทักษะต้องดำเนินการตามขั้นตอน โดยเริ่มจากศึกษาปัญหาและความต้องการการวิเคราะห์เนื้อหา ตั้งวัตถุประสงค์ก่อนจะสร้างแบบฝึก และนำไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง และหาคุณภาพของแบบฝึก ตลอดจนรูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก ซึ่งต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบและทดลองใช้ เพื่อที่จะให้ได้แบบฝึกที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก ต้องดำเนินการตามขั้นตอน เริ่มจากศึกษาปัญหา ตั้งวัตถุประสงค์ก่อนจะสร้าง นำไปทดลองใช้ ผ่านกระบวนการตรวจสอบและทดลองใช้ ส่วนเนื้อหาจากบทเรียนต้องมีหลายรูปแบบ ซึ่งในแต่ละรูปแบบ ก็สามารถสร้างได้อีกหลายรูปแบบย่อย ๆ ดังนั้นการนำไปใช้ต้องให้เหมาะสมกับเนื้อหาและธรรมชาติของแต่ละเนื้อหา เพื่อส่งเสริมความคิด ชั่วๆ จูงใจ ก่อให้เกิดความสนุกสนาน จนเกิดความพึงพอใจและเกิดทักษะที่จะส่งเสริมให้การใช้แบบฝึก มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5 หลักในการฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 167) กล่าวถึง หลักในการใช้แบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ

2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข

3. ช่วงเวลาการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดีจะมีประสิทธิภาพกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่ายไม่สนใจ

4. กิจกรรมการฝึกควรจะหลากหลาย นอกจากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้เกม ปัญหาหรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง

5. การฝึกอย่างมีความมุ่งหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก

สรุปได้ว่า หลักในการฝึกทักษะ ก่อนการฝึกควรสอนให้นักเรียนเข้าใจก่อน แล้วฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ กิจกรรมการฝึกควรจะหลากหลาย และมีความมุ่งหมายในการฝึก เพื่อชี้ให้นักเรียนเห็นผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังการฝึก

2.6 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

เพ็ตตี (Petty. 1963 ; 46-472, อ้างถึงใน ขวัญฤทัย แสนพันธ์. 2545 : 49-50) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มากเพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระเบียบระบบ

2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น แต่ต้องอาศัยการส่งเสริม และความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาดังต่อไปนี้

4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก

5. แบบฝึกที่ใช้จะเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียนในแต่ละ

ครั้ง

6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป

7. การที่ให้เด็กทำแบบฝึกทักษะ ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ

ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันทั่วถึง

8. แบบฝึกทักษะที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่อยู่ในหนังสือแบบเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาที่ต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

10. แบบฝึกจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงกระดาษไขทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระเบียบ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียน เรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเอง
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลงานของตนได้
5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. กำเนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเองโดยไม่คำนึงถึงเวลาหรือความถนัดอื่น ๆ

8. แบบฝึก ช่วยส่งเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน การฝึกจะช่วยให้เกิดผลดังกล่าว ได้แก่ ฝึกทันทีหลังจากที่เรียนเนื้อหา และฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 26-27) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนช่วยเพิ่มเติม และเสริมหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยการส่งเสริม และเอาใจใส่ของครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะการที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาเอง จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
4. แบบฝึก ส่งเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน

5. การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้นักมองเห็น จุดเด่น หรือจุดบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันทั่วถึง

6. แบบฝึกที่จัดทำไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลาในการที่จะเตรียมการสร้างแบบฝึก นักเรียนก็จะไม่เสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึก ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ มีประโยชน์คือเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่จะช่วยในการฝึกและเสริมทักษะทางภาษา ช่วยเพิ่มเติมและเสริมหนังสือเรียน ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน เป็นรายกลุ่ม หรือรายบุคคลได้ดี สามารถทดสอบและประเมินผล ทำให้ครูทราบข้อบกพร่องของนักเรียนเฉพาะจุด นักเรียนสามารถทราบผลความก้าวหน้าของตนเอง ทำให้เกิดความสุขสานขณะเรียน และเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น สามารถนำมาฝึกซ้ำ ทบทวนด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน

3. การเขียนกลอนสุภาพ

3.1 ความหมายของกลอน

กลอน ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 77) หมายถึง คำประพันธ์ซึ่งแต่เดิมเรียกคำเรียงที่มีสัมผัสทั่วไปจะเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ หรือร่ายก็ตาม เช่น ในคำว่า ชุมนุมตำรากลอน ครั้นเรียกเฉพาะคำประพันธ์เฉพาะอย่างเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ ร่าย แล้ว คำประพันธ์นอกนี้ถืออย่างหนึ่งจึงเรียกว่า กลอน เป็น คำนำสำหรับขับร้องบ้าง คือ บทละคร สักวา เสภา บทดอกสร้อย เป็นเพลงสำหรับอ่านบ้าง คือ กลอนเพลงยาว หรือ กลอนตลาด

คำขัย ทองหล่อ (2540 : 570) ได้ให้ความหมายของกลอนไว้ว่า กลอนคือ ลักษณะคำประพันธ์ที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ มีสัมผัสตามลักษณะบัญญัติเป็นชนิด ๆ แต่ไม่บังคับ เอก โท และครุ ลหุ

เนาวรัตน์ ศรีจ๋า (2549 : 37) ได้ให้ความหมายของกลอนไว้ว่า กลอน คือ คำประพันธ์ชนิดหนึ่ง ที่มีกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับสัมผัส คณะ จังหวะ และไม่บังคับเอก โท และ ครุ ลหุ

สรุปได้ว่า กลอน หมายถึง คำประพันธ์ร้อยกรองประเภทหนึ่ง ที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ มีสัมผัส จังหวะตามลักษณะบัญญัติไว้ ไม่มีระเบียบข้อบังคับจำกัดเอก โท และครุ ลหุ

3.2 ประเภทของกลอน

การจำแนกประเภทของกลอน มีการจำแนกไว้หลายประเภทขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่จะนำมาใช้และลักษณะเป็นสำคัญ ดังนี้

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2531 : 366 - 378) ได้กล่าวถึงกลอนประเภทต่าง ๆ ไว้

3 ประเภท คือ

1. กลอนคำร้อง คือ กลอนที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับขับร้อง ได้แก่ กลอนละคร บทดอกสร้อย บทสัทวา และบทเสภา
2. กลอนสุภาพหรือกลอนตลาด มีบังคับอย่างเดียวกับกลอนแปด ใช้แต่งเพลงยาว นิราศ นิทาน
3. กลอนกล ซึ่งจำแนกเป็น กลอนกลบท และกลอนกลอักษร กำชัย ทองหล่อ (2540 : 460) ได้แบ่งกลอนเป็น 3 ชนิด คือ กลอนสุภาพ กลอน ลำนำ และกลอนตลาด
 1. กลอนสุภาพ คือ กลอนที่ใช้ถ้อยคำที่เป็นทำนองเรียบ ๆ แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ กลอน 6 กลอน 7 กลอน 8 กลอน 9 กลอนสุภาพนับเป็นกลอนหลัก เพราะเป็นหลักของบรรดากลอนทุกชนิด ถ้าเข้าใจกลอนสุภาพเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะเข้าใจกลอนอื่นได้ง่าย
 2. กลอนลำนำ คือกลอนที่ใช้ขับร้อง หรือ สวด ให้มีทำนองต่าง ๆ แบ่งเป็น 5 ชนิด คือ กลอนละคร กลอนสัทวา กลอนเสภา กลอนดอกสร้อย และกลอนขับร้อง
 3. กลอนตลาด คือ กลอนผสม หรือกลอนคละ กำหนดตามตัวเหมือนกลอนสุภาพ ในกลอนบทหนึ่งอาจมีวรรค 7 คำบ้าง 8 คำบ้าง 9 คำบ้าง คือ เอากลอนสุภาพหลายชนิดมาผสมนั่นเอง

สรุปได้ว่า ประเภทของกลอนมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับแนวคิด และทัศนคติของแต่ละบุคคล ไม่มีหลักการแบ่งที่แน่นอน แต่ถึงอย่างไรก็ตามการแบ่งประเภทของกลอน จะประกอบด้วยกลอนชนิดเดียวกัน เพียงแต่กลอนบางชนิดอาจจัดประเภทเรียกต่างกันเท่านั้น

3.3 กลอนสุภาพ

กลอนสุภาพหรือกลอนตลาดมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542 : 77) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลอนสุภาพเป็นคำกลอนสามัญ โดยมากเป็นกลอนแปด เช่น กลอนนิราศ นิทานคำกลอน

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2531 : 370) ได้กล่าวไว้ว่า คงเนื่องมาจากมีผู้นำ กลอนสุภาพไปแต่งเรื่องราวต่าง ๆ ในลักษณะนิทาน เช่น โคนุตร ลักษณะวงศ์ พระอภัยมณี เป็นต้น แล้วขายในตลาดจึงน่าจะเป็นเหตุผลที่มีผู้เรียกกลอนชนิดนี้ว่ากลอนตลาด

กำชัย ทองหล่อ (2540 : 460) ได้กล่าวว่า กลอนสุภาพ คือ บทหรือยกรองที่ใช้ ถ้อยคำ หรือทำนองเรียบ ๆ แบ่งกลอนสุภาพออก เป็น 4 ชนิด คือ กลอนหก กลอนเจ็ด กลอนแปด และกลอนเก้า

ในการพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่อง กลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้เป็นการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนแปด ในแต่ละวรรคมีแปดคำ แต่ถ้าใจความ ในวรรคนั้นขาดหายไปสามารถเพิ่มได้อีกหนึ่งคำ มีการบังคับคณะ สัมผัส และเสียง วรรณยุกต์ ตามลักษณะคำประพันธ์ ซึ่งกลอนสุภาพมีลักษณะบังคับเฉพาะ 4 ประการ คือ คณะ พยางค์ สัมผัส และ เสียงวรรณยุกต์

1. คณะ คณะของกลอนสุภาพ หมายถึง กลอนหนึ่งบท มีวรรคทั้งหมด 4 วรรค หรือ 2 คำกลอน วรรคแรกเรียกว่า วรรคสดับ วรรคที่ 2 เรียกว่า วรรครับ วรรคที่ 3 เรียกว่าวรรครอง วรรคที่ 4 เรียกว่า วรรคส่ง วรรคสดับและวรรครับเป็น 1 คำกลอน วรรค รองกับวรรคส่ง เป็น 1 คำกลอน การเขียนกลอนสุภาพนั้นต้องให้จบลงในวรรคส่งเสมอ

2. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมามีหนึ่ง จะมีความหมายหรือไม่ก็ได้ ในการ เขียนกลอนสุภาพ เราถือว่าพยางค์ คือ คำนั่นเอง และแต่ละวรรคของกลอนสุภาพบรรจุคำได้ 8 - 9 คำ

3. สัมผัส คือ ลักษณะที่บังคับให้คล้องจองกัน สัมผัสที่นิยมใช้ในภาษาไทยมี 2 ชนิด คือ

3.1 สัมผัสสระ มีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ ดังนี้คือ

3.1.1 สัมผัสสระที่มีเสียงสระคล้องจองกัน เพราะใช้เสียงสระเดียวกันใน มาตรฐานแม่ ก กา เช่น คี มี ชี ลี

3.1.2 สัมผัสสระที่มีเสียงคล้องจองกัน เพราะใช้สระและมาตราตัวสะกด เดียวกัน เช่น ลาน สาน บาน ขาน ชาญ

3.2 สัมผัสพยัญชนะ มีลักษณะดังนี้ คือ คล้องจองกันด้วยพยัญชนะต้น เป็นพยัญชนะเดียวกัน เช่น เพลิดเพลิน ล่องลอย แพรพรรณ คล้องจองกันด้วยพยัญชนะต้น ที่มีเสียงเดียวกัน เช่น ชึ่ง - โสภ หรือ คำ - ของ เป็นต้น

ชนิดของสัมผัส ในสัมผัสทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมา สามารถแบ่งได้อีกเป็น

2 ประเภท คือ

1. สัมผัสนอก เป็นสัมผัสบังคับ ได้แก่ สัมผัสที่ส่งและรับกันนอกวรรค เช่น กลอนแปด คำสุดท้ายของวรรคแรก จะสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคต่อไป เช่น ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร ไม่สิ้นสุดความรักสมักรสมาน สัมผัสนอกใช้สัมผัสสระเท่านั้น

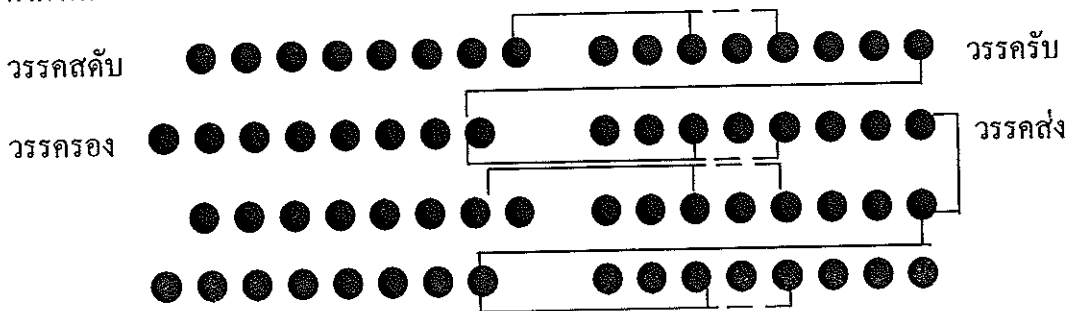
2. สัมผัสใน เป็นสัมผัสไม่บังคับ มีคำสัมผัสคล้องจองกันอยู่ในวรรคเดียวกัน อาจเป็นสัมผัสพยัญชนะก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสม และความพอใจของผู้ประพันธ์ สัมผัสในช่วยให้บทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพมีความไพเราะยิ่งขึ้น

4. เสียงวรรณยุกต์ เป็นข้อกำหนดที่บังคับไว้ในการเขียนกลอนสุภาพ โดยถือเรื่องเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2533 : 122) ได้กล่าวถึง การวางแนวคิดเกี่ยวกับวรรณยุกต์บังคับ ที่ใช้ในการเขียนกลอนดังนี้

เสียงคำท้าย	วรรคระดับ	นิยมใช้เสียงทุกเสียง
เสียงคำท้าย	วรรครับ	นิยมใช้เสียง เอก โท จัตวา
เสียงคำท้าย	วรรครอง	นิยมใช้เสียง สามัญ ตรี
เสียงคำท้าย	วรรคส่ง	นิยมใช้เสียง สามัญ ตรี

การเขียนกลอนแปด ในหนึ่งบทมี 2 คำกลอน หนึ่งคำกลอนมี 2 วรรค ทุกวรรคมี 8 คำ เรียกชื่อว่ากลอนแปดตามจำนวนคำในวรรคนั้นเอง การสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคระดับ สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรครอง ให้คำสุดท้ายของวรรครับ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครองสัมผัสระหว่างบทเหมือนกลอน 6 และกลอน 7 (วราภรณ์ บำรุงกุล. 2537 : 164) และสอดคล้องกับบทความของ สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2538 : 36-39) ที่กล่าวถึงการสอนเขียนกลอนแปดที่เกี่ยวกับแผนผัง จำนวนคำ สัมผัสระหว่างวรรค และระหว่างบท ประกอบด้วย วรรคระดับ วรรครับ วรรครอง และวรรคส่ง ตลอดทั้งการสัมผัสและเสียงวรรณยุกต์

ผังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 แผนผังบังคับของกลอนแปด

สรุปได้ว่า กลอนสุภาพ คือ บทหรือกรอนที่ใช้ถ้อยคำ หรือทำนองเรียบ ๆ แบ่งออกเป็น กลอนหก กลอนเจ็ด กลอนแปด และกลอนเก้า กลอนสุภาพมีลักษณะบังคับเฉพาะ 4 ประการ คือ คณะ พยางค์ สัมผัส และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลอนแปด ในการพัฒนาทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.4 ศิลปะในการแต่งกลอนสุภาพ

ในการแต่งกลอนสุภาพให้เกิดความไพเราะ สละสลวย น่าสนใจ มีผู้ได้กล่าวถึงกลวิธีไว้ ดังนี้

นิมิตวลด หาญทงศ์ (2541 : 81) กล่าวถึงกลวิธีการแต่งกลอนให้ไพเราะมีหลักสำคัญดังนี้

1. ลีลาจังหวะของกลอน กลอนสุภาพที่ใช้คำในวรรคหนึ่ง ๆ ตั้งแต่ 6-9 พยางค์ทุกวรรคแบ่งออกเป็น 3 จังหวะ หรือ 3 ตอน แต่ละจังหวะมี 2-3 พยางค์
2. การเลือกใช้คำ ควรเลือกคำที่มีเสียงไพเราะสละสลวย และมีความหมายที่เด่นชัด คำที่ทำให้เกิดความรู้สึก คำที่ทำให้เกิดมโนภาพ คำที่ทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ นำมาเรียบเรียง ทำให้ผู้อ่านสะเทือนอารมณ์และเข้าใจความหมายตามที่กวีแสดงออก และถ้ามีการเล่นคำก็จะทำให้มีความงามมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย
3. การตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียน ในปัจจุบันนิยมความยาวถ้านวนละ 5-6 บท การเขียนกลอนถ้านวนหนึ่ง ๆ นั้น ผู้เขียนต้องตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะสื่ออะไรให้ผู้อ่าน เช่น เสียคดี ดัดพ้อ สั่งสอน ปลุกใจ ฯลฯ
4. การวางโครงเรื่อง ผู้เขียนกำหนดว่าจะเขียนเรื่องอะไร แล้ววางโครงเรื่อง คือ การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง โดยต้องมีเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีใจความสำคัญหรือจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน และต้องมีสัมพันธภาพคือ ความเชื่อมโยงติดต่อกัน
5. การตั้งชื่อเรื่องควรยึดหลัก ตั้งให้ตรงกับเนื้อหาของเรื่อง แปลก เด่น สะดุดตา ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ใช้ภาษาง่าย ๆ

สรุปได้ว่า ศิลปะในการแต่งกลอนสุภาพจะต้องมีกลวิธีที่ดี จึงจะทำให้กลอนสุภาพไพเราะสละสลวย จะต้องรู้ลีลา จังหวะ ของกลอน การเลือกใช้คำ การตั้งจุดมุ่งหมาย การวางโครงเรื่อง การตั้งชื่อเรื่อง ควรยึดหลักตั้งให้ตรงกับเนื้อหา

4. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)

4.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

สลาบิน (Slavin. 1995 : 3 - 4) ได้ให้ความหมายการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่าเป็นการเรียนที่ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกในกลุ่มโดยทั่วไปมี 4 คน และมีความสามารถแตกต่างกันเป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกจะได้รับรางวัล ถ้ากลุ่มทำคะแนนเฉลี่ยได้ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1990 : 6 - 7) ได้ให้ความหมายการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่าเป็นการเรียนที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 3 - 5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกัน เช่น เพศ เชื้อชาติ ความสามารถในการเรียนรู้ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม

วัฒนาพร ระวังบุกษ์ (2542 : 34) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วย สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่มทั้ง โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเท่านั้น หากแต่ร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคน คือความสำเร็จของกลุ่ม

กรมวิชาการ (2543 : 37) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในความสำเร็จของกลุ่ม เป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน คนเรียนเก่งจะช่วยเหลือคนเรียนอ่อน สมาชิกไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเท่านั้น แต่ยังรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคล หมายถึงความสำเร็จของกลุ่ม

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแบ่งออกเป็น กลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มโดยทั่วไป มี 4 คน หรือประมาณ 3 - 5 คน

ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็นช่วยเหลือกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งส่วนที่เป็นของตนเอง และของกลุ่ม เพื่อให้เกิดความสำเร็จของกลุ่ม ตามเป้าหมาย

4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning)

ทิสนา แชมมณี (2551 : 98-99) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้ เป็น กลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกัน เรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบ นี้คือ สลาบิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และ รอเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) โดยมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เป็นมิติที่มักจะถูกมองข้ามไปทั้ง ๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่า ความรู้ลึกของผู้เรียน ต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้มาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน มี 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะการแข่งขัน ในการศึกษาเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อให้ได้คะแนนดี ได้รับการยกย่องหรือได้รับการตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ
2. ลักษณะต่างคนต่างเรียน คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบดูแลตนเองให้เกิดการเรียนรู้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น

3. ลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ คือ แต่ละคนต่างก็รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยให้สมาชิกคนอื่นเรียนรู้ด้วย จอห์นสัน และจอห์นสัน ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาปัจจุบันมักส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขัน ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้เรียน เคยชินต่อการแข่งขัน เพื่อแข่งขันชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกัน แก้ปัญหาอย่างไรก็ตาม เขาแสดงความเห็นว่าเราควรให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะ โดยรู้จักใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องเผชิญสถานการณ์ที่มีทั้ง 3 ลักษณะ แต่เนื่องจากการศึกษาปัจจุบัน มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบแข่งขันและแบบรายบุคคลอยู่แล้ว เราจึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตด้วย

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นการให้ผู้เรียนช่วยกันในการเรียนรู้ โดยมีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และความต้องการของคนได้

4.3 รูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

สมทรง สุวพานิช (2549 : 368 - 373) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริม การเรียนรู้แบบร่วมมือว่ามีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการดำเนินการหลัก ๆ ซึ่งได้แก่ การจัดกลุ่มการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนน และระบบการให้รางวัล แตกต่างกันไป เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดต่างก็ใช้หลักการเดียวกัน คือ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ และมีวัตถุประสงค์มุ่งตรงไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างมากที่สุด โดยอาศัยการร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน และแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน ความแตกต่างของรูปแบบแต่ละรูปแบบจะอยู่ที่เทคนิคในการศึกษาเนื้อหาสาระ วิธีการเสริมแรงและการให้รางวัลเป็นประการสำคัญ

รูปแบบการเรียนการสอนทางการเรียนรู้ แบบร่วมมือ มี 8 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบจิกซอร์ (JIGSAW)
2. รูปแบบ เอส.ที.เอ.ดี. (STAD)
3. รูปแบบ ที.เอ.ไอ. (TAI)
4. รูปแบบ ที.จี.ที. (T.G.T.)
5. รูปแบบ แอล.ที. (L.T.)
6. รูปแบบ จี.ไอ. (G.I.)
7. รูปแบบ ซี.ไอ.อาร์.ซี. (CIRC)
8. รูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction)

ซึ่งแต่ละรูปแบบมีรายละเอียด ดังนี้

1. รูปแบบจิกซอร์ (JIGSAW)

1.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

1.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา ได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วน (เปรียบเสมือนได้ชิ้นส่วนของภาพตัดต่อคนละ 1 ชิ้น) และหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้

1.3 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา แยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้

1.4 สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้านของเรา แต่ละคนช่วยสอนเพื่อน ในกลุ่มให้เข้าใจในสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นนี้ สมาชิกทุกคนก็จะได้เรียนรู้ภาพรวมของสาระทั้งหมด

1.5 ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบ แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล และนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านของเรามารวมกัน (หรือหาค่าเฉลี่ย) เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด ได้รับรางวัล

2. รูปแบบเอส.ที.เอ.ดี. (STAD)

คำว่า “STAD” เป็นตัวย่อของ “Student Teams – Achievement Division” กระบวนการดำเนินการมี ดังนี้

2.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

2.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา ได้รับเนื้อหาสาระ และศึกษาเนื้อหาสาระนั้นร่วมกัน เนื้อหาสาระนี้อาจมีหลายตอน ซึ่งผู้เรียนอาจต้องทำแบบทดสอบในแต่ละตอน + และเก็บคะแนนของตนไว้

2.3 ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบครั้งสุดท้าย ซึ่งเป็นการทดสอบรวบยอดและนำคะแนนของตนไปหาคะแนนพัฒนาการ (Improvement Score) ซึ่งหาได้ดังนี้

คะแนนพื้นฐาน : ได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบย่อยหลาย ๆ ครั้ง
ที่ผู้เรียนแต่ละคนทำได้

คะแนนที่ได้ : ได้จากการนำคะแนนทดสอบครั้งสุดท้ายลบคะแนนพื้นฐาน

คะแนนพัฒนาการ : ถ้าคะแนนที่ได้ ดังนี้

11 ขึ้นไป	คะแนนพัฒนาการ = 0
- 1 ถึง - 10	คะแนนพัฒนาการ = 10
+ 1 ถึง 10	คะแนนพัฒนาการ = 20
+ 11 ขึ้น	คะแนนพัฒนาการ = 30

2.4 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา นำคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนในกลุ่มมารวมกัน เป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนพัฒนาการของกลุ่มสูงสุด กลุ่มนั้นได้รับรางวัล

3. รูปแบบ ที.เอ.ไอ. (TAD)

คำว่า “TAD” มาจาก “Team – Assisted Individualization” ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

3.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

3.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา ได้รับเนื้อหาสาระและศึกษาเนื้อหาสาระ ร่วมกัน

3.3 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา จับคู่กันทำแบบฝึกหัด

ก. ถ้าใครทำแบบฝึกหัดได้ 75% ขึ้นไปให้ได้รับการทดสอบรวบยอดครั้ง สดท้ายได้

ข. ถ้ายังทำแบบฝึกหัดได้ไม่ถึง 75% ให้ทำแบบฝึกหัดซ่อมจนกระทั่งทำได้ แล้วจึงไปรับการทดสอบรวบยอดครั้งสดท้าย

3.4 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราแต่ละคน นำคะแนนทดสอบรวบยอดมารวมกัน เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนกลุ่มสูงสุด กลุ่มนั้นได้รับรางวัล

4. รูปแบบ ที.จี.ที. (TGT)

ตัวย่อ “TGT” มาจาก “Team Games Tournament” ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

4.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home Group)

4.2 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา ได้รับเนื้อหาสาระและศึกษาเนื้อหาสาระ ร่วมกัน

4.3 สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา แยกย้ายกันเป็นตัวแทนกลุ่มไปแข่งขันกับกลุ่ม อื่น โดยจัดกลุ่มแข่งขันตามความสามารถ คือ คนเก่งในกลุ่มบ้านของเราแต่ละกลุ่มไปรวมกัน

คนอ่อนก็ไปรวมกับคนอ่อนของกลุ่มอื่น กลุ่มใหม่ที่รวมกันนี้เรียกว่า กลุ่มแข่งขันกำหนดให้ มีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน

4.4 สมาชิกในกลุ่มแข่งขัน เริ่มแข่งขันกันดังนี้

4.4.1 แข่งขันกันตอบคำถาม 10 คำถาม

4.4.2 สมาชิกคนแรกจับคำถามขึ้นมา 1 คำถาม และอ่านคำถามให้กลุ่มฟัง

4.4.3 ให้สมาชิกที่อยู่ซ้ายมือของผู้อื่นตอบคำถามเป็นคนแรกก่อน ต่อไปจึง

ให้คนถัดไปตอบจนครบ

4.4.4 ผู้อ่านคำถาม เปิดคำตอบ แล้วอ่านเฉลยคำตอบที่ถูกให้กลุ่มฟัง

4.4.5 ให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

ผู้ตอบถูกเป็นคนแรก ได้ 2 คะแนน

ผู้ตอบถูกคนต่อไป ได้ 1 คะแนน

ผู้ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

4.4.6 ต่อไปสมาชิกกลุ่มที่สองจับคำถามที่ 2 และเริ่มเล่นตามขั้นตอน

ข-ค ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งคำถามหมด

4.4.7 ทุกคนรวมคะแนนของตนเอง

1) ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 1 ได้โบนัส 10 คะแนน

2) ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 2 ได้โบนัส 8 คะแนน

3) ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 3 ได้โบนัส 5 คะแนน

4) ผู้ได้คะแนนสูงอันดับ 4 ได้โบนัส 4 คะแนน

4.5 เมื่อแข่งขันเสร็จแล้ว สมาชิกกลุ่มกลับไปกลุ่มบ้านของเรา แล้วนำคะแนน

ที่แต่ละคนได้รวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

5. รูปแบบ แอล.ที. (L.T.)

“L.T.” มาจำคำว่า Learning Together ซึ่งมีกระบวนการที่ง่ายไม่ซับซ้อน

ดังนี้

5.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4 คน

5.2 กลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน ศึกษาเนื้อหาร่วมกัน โดยกำหนดให้แต่ละคนมี

บทบาทหน้าที่ช่วยกลุ่มในการเรียนรู้ ตัวอย่าง เช่น

สมาชิกคนที่ 1 : อ่านคำสั่ง

สมาชิกคนที่ 2 : หาคำตอบ

สมาชิกคนที่ 3 : หาคำตอบ

สมาชิกคนที่ 4 : ตรวจสอบคำตอบ

5.3 กลุ่มสรุปคำตอบร่วมกัน และส่งคำตอบนั้นเป็นผลงานกลุ่ม

5.4 ผลงานกลุ่มได้คะแนนเท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนนั้น

เท่ากัน ทุกคน

6. รูปแบบ จี.ไอ (G.I.)

“G.I.” คือ “Group Investigation” รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนช่วยกันไปสืบค้นข้อมูลมาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

6.1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4 คน

6.2 กลุ่มย่อยศึกษาเนื้อหาสาระร่วมกัน โดย

ก. แบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ แล้วแบ่งกันไปศึกษาหาข้อมูลหรือ

คำตอบ

ข. ในการเลือกเนื้อหา ควรให้ผู้เรียนอ่อน เป็นผู้เลือกก่อน

6.3 สมาชิกแต่ละคน ไปศึกษาหาข้อมูล / คำตอบมาให้กลุ่ม กลุ่มอภิปรายร่วมกันและสรุปผลการศึกษา

6.4 กลุ่มเสนอผลงานของกลุ่มต่อชั้นเรียน

7. รูปแบบ ซี.ไอ.อาร์.ซี. (CIRC)

รูปแบบ CIRC หรือ “Cooperative Integrated Reading And Composition”

เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียน โดยเฉพาะ

รูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมอ่านแบบเรียน การสอน

การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการภาษากับการเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

การดังนี้

7.1 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการอ่าน

7.2 ครูจัดทีมใหม่โดยให้แต่ละทีมมีนักเรียนต่างระดับความสามารถอย่างน้อย

2 ระดับ ทีมทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เขียนรายงาน แต่งความ ทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

ต่าง ๆ และมีการให้คะแนนผลงานของแต่ละทีม ทีมใดได้คะแนน 90% ขึ้นไป จะได้รับ

ประกาศนียบัตรเป็น “ซูเปอร์ทีม” หากได้รับคะแนนตั้งแต่ 80 – 89% ก็จะได้รับรางวัล

รองลงมา

7.3 ครูพบกลุ่มการอ่านประมาณวันละ 20 นาที แจ่งวัตถุประสงค์ในการอ่าน แนะนำคำศัพท์ใหม่ๆ ทบทวนศัพท์เก่าต่อ จากนั้นครูจะกำหนดและแนะนำเรื่องที่จะอ่าน ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ครูจัดไว้ให้ เช่น อ่านเรื่องในใจแล้วจับคู่ อ่านออกเสียงให้เพื่อนฟัง และช่วยกันแก้จุดบกพร่อง หรือครูอาจจะให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม วิเคราะห์ตัวละคร วิเคราะห์ปัญหา หรือทำนายว่าเรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป เป็นต้น

7.4 หลังจากกิจกรรมการอ่าน ครูนำการอภิปรายเรื่องที่จะอ่าน โดยครูจะเน้นการฝึกทักษะต่างๆ ในการอ่าน เช่น การจับประเด็นปัญหา การทำนาย เป็นต้น

7.5 นักเรียนรับการทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจ นักเรียนจะได้รับคะแนนเป็นทั้งรายบุคคลและทีม

7.6 นักเรียนได้รับการสอนและฝึกทักษะการอ่านสัปดาห์ละ 1 วัน เช่น ทักษะการจับใจความสำคัญ ทักษะการอ้างอิง ทักษะการใช้เหตุผล เป็นต้น

7.7 นักเรียนจะได้รับชุดการเรียนรู้การสอนเขียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อการเขียนได้ตามความสนใจ นักเรียนจะช่วยกันวางแผนเขียนเรื่อง และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง และในที่สุดตีพิมพ์ผลงานออกมา

7.8 นักเรียนจะได้รับการบ้านให้เลือกอ่านและหนังสือที่สนใจ และเขียนรายงานเรื่องที่จะอ่านเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้ปกครองช่วยตรวจสอบพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนที่บ้าน โดยมีแบบฟอร์มให้

8. รูปแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Instruction)

รูปแบบนี้พัฒนาขึ้นโดยเอลิซาเบธ โคนเซน และคณะ (Elizabeth Cohen) เป็นรูปแบบที่คล้ายคลึงกับรูปแบบ จี.ไอ เพียงแต่จะเน้นการสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่มมากกว่าการทำเป็นรายบุคคล นอกจากนั้นงานที่ให้อีกมีลักษณะของการประสานสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะหลายประเภท และเน้นการให้ความสัมพันธ์แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดงานให้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องค้นหาความสามารถเฉพาะทางผู้เรียนที่อ่อน โคนเซนเชื่อว่า หากผู้เรียนได้รับรู้ว่าตนมีความถนัดในด้านใด จะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ ด้วยรูปแบบนี้จะไม่มีการใช้กลไกของการให้รางวัล เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ได้ออกแบบให้งานที่แต่ละบุคคลสามารถสนองตอบความสนใจของผู้เรียน และสามารถจูงใจผู้เรียนแต่ละคนอยู่แล้ว

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีรูปแบบที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ โดยมีการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่ม ๆ รวมทั้งมีการพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการประสานสัมพันธ์ ทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหา สามารถช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน มีโอกาสพัฒนาความสามารถในการคิด และเกิดการพัฒนาการอย่างรอบคอบ

จากการศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ STAD (Student Team Achievement Divisions) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มจะลดความสามารถกันมีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยมีเป้าหมายต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคม และความรู้สึกในด้านการเห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งการจะให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ รางวัลหรือเป้าหมายของกลุ่ม ความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่มและสมาชิกมีโอกาสในการช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จเท่าเทียมกัน

4.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทิสนา เขมมณี (2547 : 99 - 101) ได้สรุปการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาและการเกื้อกูลกัน กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับทุกคน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะที่เดียวกัน ก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วยเพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำได้หลายทาง เช่น ให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการทำงาน หรือการเรียนรู้ร่วมกัน การให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม การให้งานหรือวัสดุ อุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันให้แต่ละคน

2. การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันใน

การทำงานต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้ประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ที่มีหลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันได้อย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม กลุ่มการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ จะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม ครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้อาจทำได้โดยครูหรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้ เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลย้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด คือ สามารถที่จะประเมินการคิด และพฤติกรรมของคนที่ได้ทำไป

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การพึ่งพาและการเกื้อกูลกัน มีการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบ มีการใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม

4.5 ผลดีของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ

ทิสนา แคมมณี (2551 : 101 - 102) กล่าวถึง ผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับความนิยมน้อยแต่แพร่หลายมาก นับตั้งแต่รายงานวิจัยเรื่องแรก ได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1898 ปัจจุบัน มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง

ประมาณ 600 เรื่อง และงานวิจัยเชิงหาความสัมพันธ์ประมาณ 100 เรื่อง ผลจากการวิจัยทั้งหลายดังกล่าวพบว่า การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนตรงกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใส่ใจผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม

3. มีสุขภาพจิตดีขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจ เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ช่วยให้มีความสุขจิตที่ดี บรรลุเป้าหมายในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4.6 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอน

ทิสนา แชมมณี (2551 : 103 - 106) กล่าวถึง การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการจัดการเรียน การสอน ว่าครูสามารถนำหลักการของการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ไปจัดการเรียน การสอนของตนได้ โดยการพยายามจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้มีองค์ประกอบครบ 5 ประการ และใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการช่วยให้องค์ประกอบทั้ง 5 สัมฤทธิ์ผล โดยทั่วไปการวางแผน บทเรียนและจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียน ทั้งทางด้านความรู้ และทักษะ กระบวนการต่าง ๆ

1.2 กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มควรมีขนาดเล็ก ประมาณ 3-6 คน กลุ่มขนาด 4 คนจะเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด

1.3 กำหนดองค์ประกอบของกลุ่ม หมายถึง การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม ซึ่งอาจทำ โดยการสุ่ม หรือการเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วย สมาชิก ที่คละกันในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น

1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง ครูควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคน และบทบาทหน้าที่นั้น ๆ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ครูควรจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกให้อยู่ในลักษณะที่จะต้องพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน บทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อการเรียนรู้มีจำนวนมาก เช่น บทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการ ผู้เสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

1.5 จัดสถานที่ที่เหมาะสมในการทำงาน และการปฏิสัมพันธ์กัน ครูจำเป็นต้องคิดออกแบบการจัดห้องเรียนหรือสถานที่ที่ใช้ในการเรียนรู้ให้เอื้อและสะดวกต่อการทำงานกลุ่ม

1.6 จัดสาระ วัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำ วิเคราะห์สาระ/งาน/หรือวัสดุที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และจัดแบ่งสาระหรืองานนั้น ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการช่วยกลุ่ม และพึ่งพากันในการเรียนรู้

2. ด้านการสอน

ครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

2.1 อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน เหตุผลในการดำเนินการต่าง ๆ รายละเอียดของงานและขั้นตอนในการทำงาน

2.2 อธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังมีลักษณะอย่างไร เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดความสำเร็จของงานคืออะไร

2.3 อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการพึ่งพาและ เกื้อกูลกัน ครูควรอธิบายกฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัลหรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้

2.4 อธิบายการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม

2.5 อธิบายถึงความสำคัญ และวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่ละคนได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเลือกชื่อผู้เสนอผลงาน การทดสอบ การตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

2.6 ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงให้ผู้เรียนได้รู้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ความคาดหวังที่มีต่อตน และพยายามจะแสดงพฤติกรรมนั้น

3. ด้านการควบคุมกำกับและช่วยเหลือกลุ่ม

3.1 ดูแลให้สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

3.2 สังเกตการณ์การทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่า สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในงาน หรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิก ให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้แรงเสริม

3.3 เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน และ การทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าไปชี้แจง สอนซ้ำ หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

3.4 สรุปการเรียนรู้ ครูควรให้กลุ่มสรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีความชัดเจนขึ้น

4. ด้านการประเมินผลและวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

4.1 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งหมดทางด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

4.2 วิเคราะห์กระบวนการทำงาน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

สรุปได้ว่า การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ครูจำเป็นต้องทำในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยทั่วไป ซึ่งครูแต่ละคนสามารถคิดวางแผนออกแบบการเรียนการสอนของตน โดยอาศัยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาช่วยอย่างหลากหลายแตกต่างกันไป เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ

4.7 การสอนแบบร่วมมือผลลัพธ์สัมฤทธิ์ (STAD)

1. ความหมายการสอนแบบร่วมมือผลลัพธ์สัมฤทธิ์ (STAD) มีดังนี้

ทศนีย์ สุขเมธี (2542 : 137) ได้ให้ความหมายของคำว่า การสอนแบบร่วมมือผลลัพธ์สัมฤทธิ์ (STAD) หมายถึง วิธีการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ คือ จะต้องมียุทธศาสตร์ของกลุ่มและช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ส่วนหลักของการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือนี้ กำหนดให้ใช้เวลาในชั้นเรียน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มประมาณ 4-5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องมีความสามารถแตกต่างกัน และเทคนิคนี้ต้องใช้การเสริมแรง เช่น รางวัล คำชมเชย เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน

สลาบิน (Slavin. 1995 : 4) กล่าวว่า วิธีการเรียนแบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) นี้สามารถใช้ได้กับทุกวิชาตั้งแต่ คณิตศาสตร์จนถึงศิลปศึกษา หรือสังคมศาสตร์ และใช้ได้กับระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมหาวิทยาลัย และเหมาะสมอย่างยิ่งกับรายวิชาที่มีการกำหนดจุดประสงค์ไว้อย่างชัดเจน โดยมีคำตอบตายตัว เช่น คณิตศาสตร์ วิชาคำนวณต่าง ๆ การใช้ภาษา และภูมิศาสตร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วย เด็กเก่ง 1 คน เด็กปานกลาง 2 คน และเด็กเรียนอ่อน 1 คน ร่วมมือกันช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของตนเองและของกลุ่ม มีการเสริมแรงคือรางวัล หรือคำชมเชย

2. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)

ทัศนีย์ สุกเมธี (2542 : 137) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) ดังนี้

2.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อดูความรู้พื้นฐานของนักเรียน

2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน เลือกประธานและ

เลขานุการกลุ่ม

2.3 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2.4 นำเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อม และเร้าความสนใจ

2.5 ดำเนินกิจกรรม การเรียนการสอน ครูสอนเนื้อหาด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งนี้

การเลือกวิธีสอนและการใช้สื่อต้องสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา นั้น ๆ และนักเรียนจะปรึกษาหารือปัญหาาร่วมกันในกลุ่มตามที่ครูจัดไว้ ซึ่งอาจทำเป็นขั้นตอนดังนี้

2.5.1 ให้เลขานุการกลุ่มมารับปัญหา หนังสือและเอกสารที่จะต้อง

ค้นคว้าภายในกลุ่มของตน

2.5.2 ทุกกลุ่มประชุม วางแผนและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

เพื่อปฏิบัติงานตามที่ครูมอบหมายมาพร้อมกับปัญหาหรือกรณีตัวอย่าง

2.5.3 นักเรียนดำเนินการ ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ และเอกสาร

พร้อมกับใช้ประสบการณ์ของตนเองเป็นส่วนประกอบ

2.5.4 ประชุมปรึกษาหารือ และอภิปรายในกลุ่มของตนเอง

2.5.5 แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูล และเขียนเป็นรายงานกลุ่มแล้วแจกกลุ่ม

ต่าง ๆ

2.5.6 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

2.5.7 ให้กลุ่มอื่นๆ ชักถามข้อข้องใจ

2.5.8 ครูอธิบายเพิ่มเติมในกรณีที่ประเด็นสำคัญยังไม่ได้พูดถึงจากกลุ่ม

ต่าง ๆ แล้วครูสรุป

2.5.9 นักเรียนบันทึกความรู้เพิ่มเติมที่ได้รับจากการเรียนลงในสมุด

2.6 ขั้นสรุป โดยให้นักเรียนสรุป หรือครูสรุปให้หรือทั้งครูและนักเรียน

ช่วยกันสรุป

2.7 ขั้นการวัดผล และประเมินผล วัดจากการสังเกตพฤติกรรมของ

นักเรียน การตอบคำถาม การทดสอบย่อยเป็นรายบุคคลเพื่อดูคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนของกลุ่มแต่ละกลุ่ม

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) มีขั้นตอนที่เริ่มจาก ขั้นเตรียม ขั้นสอนหรือให้ความรู้ นักเรียนช่วยกันทำงานกลุ่ม ทดสอบเดี่ยว ขั้นสรุปและขั้นให้รางวัลหรือเสริมแรง

3. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)

มี 5 ประการ (ธีระวัฒน์ ฤทธิ์ทอง, 2545 : 170 - 175) มีดังนี้

3.1 การนำเสนอสิ่งที่เรียน ครูเป็นผู้นำเสนอสิ่งที่นักเรียนต้องเรียน ไม่ว่าจะ เป็นมโนคติ ทักษะ หรือกระบวนการ

3.2 การทำงานเป็นกลุ่ม ครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4-5 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ช่วยเหลือกัน เรียนร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มต้องทำงาน ใ้ดีที่สุดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ให้กำลังใจในการเรียนรู้ร่วมกัน

3.3 การทดสอบย่อย หลังจากเรียนจบบทเรียนหรือเนื้อหาแต่ละเรื่องแล้ว 1-2 คาบ จะมีการทดสอบย่อยของนักเรียน แต่ละคนต่างคนต่างทำ เป็นการประเมินความรู้ ที่ได้เรียนรู้มา นักเรียน ทำแบบทดสอบคนเดียวไม่มีการช่วยเหลือกัน

3.4 คะแนนพัฒนาการของนักเรียน หลังการทดสอบย่อย นักเรียนจะต้องหา คะแนนพัฒนาการของตนเอง โดยเอาคะแนนจากการทดสอบไปเทียบกับคะแนนฐาน ซึ่งคะแนนฐานอาจเป็นคะแนนการสอบย่อยที่ผ่านมา หรือคะแนนจากผลการเรียนเทอมที่แล้ว ในการหาคะแนนพัฒนาการอาจกำหนดเกณฑ์ขึ้นมาก็ได้

3.5 การรับรองผลงานของกลุ่ม โดยการประกาศให้ทราบ พร้อมให้คำชมเชย หรือให้รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ปิดประกาศที่หน้าห้อง ให้เกียรติบัตร หรือตามที่ตกลงกันไว้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) ประกอบไปด้วย 5 ประการ คือ การนำเสนอสิ่งที่เรียน การทำงานกลุ่ม การทดสอบย่อย การรวมคะแนนกลุ่มแล้วหาค่าเฉลี่ย และการให้รางวัลหรือชมเชย

4. การคิดคะแนนในกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)

สลาวิน (Salavin, 1995 :67 - 82 ; อ้างถึงใน กินาริน ดันเสียงสม. 2548 : 66 - 68 และ ขวัญฤทัย แสนพันธ์. 2545 : 78 - 81) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดคะแนนมีเพื่อตัดสินผลสำเร็จของกลุ่มโดยการนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนไปเปรียบเทียบกับคะแนนพื้นฐานของตนเอง แล้วคิดเปรียบเทียบเป็นคะแนนพัฒนาตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงนำคะแนนพัฒนาของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมารวมกันแล้วเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับรางวัลเป็นเครื่องหมายแสดงความสำเร็จ ซึ่งหลักการนี้ทำให้นักเรียนแต่ละคนทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม อันเป็นโอกาสให้นักเรียนทุกคนทำงานของตนเองให้ดีที่สุด และเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันของกลุ่ม ซึ่งการคิดคะแนนมี ดังนี้

4.1 การกำหนดคะแนนพื้นฐาน ครูต้องทราบคะแนนพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เพื่อทราบผลการเรียนว่ามีความก้าวหน้าขึ้นเพียงใดและเพื่อเป็นฐานในการคำนวณคะแนนความก้าวหน้าต่อไป คะแนนฐานของนักเรียนแต่ละคน อาจได้จากผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา หรือใน ปีการศึกษาที่ผ่านมา คะแนนฐานกับคะแนนสอบควรคำนวณจากฐานเดียวกัน จากคะแนนเต็ม 100

4.2 การคิดคะแนนพัฒนาการ คือการนำเอาคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียนที่ได้มาจากการทำแบบทดสอบไปเทียบกับคะแนนพื้นฐานเพื่อที่จะนำไปเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

ตารางที่ 1 การคิดคะแนนพัฒนาการ

คะแนนจากการทดสอบ	คะแนนพัฒนา
ต่ำกว่าคะแนนฐานมากกว่า 10 คะแนน	0
ต่ำกว่าคะแนนฐาน 1- 10 คะแนน	10
เท่ากับคะแนนฐานหรือมากกว่า 1 - 10 คะแนน	20
ได้สูงกว่าคะแนนฐานมากกว่า 10 คะแนน	30

เมื่อได้คะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนแล้ว นำคะแนนมารวมกันทั้งกลุ่ม จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม ซึ่งมีเกณฑ์ในการเปรียบเทียบระดับคะแนนของกลุ่มและการให้รางวัลของกลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการบันทึกคะแนนสอบและคะแนนพัฒนาการ

ชื่อกลุ่ม.....	สอบครั้งที่.....	เรื่อง.....	วันที่.....
ชื่อสมาชิก	คะแนนฐาน	คะแนนสอบย่อย	คะแนนพัฒนา
1.....	90	100	20
2.....	90	82	10
3.....	85	74	30
4.....	75	79	20
คะแนนรวม			80
คะแนนพัฒนาเฉลี่ย			20

4.3 การคิดคะแนนกลุ่ม คะแนนกลุ่มได้จากการนำคะแนนพัฒนาของสมาชิก แต่ละคนในกลุ่มมารวมกันแล้วเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่ม แล้วจึงนำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม มาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มใดทำคะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะได้รางวัล

4.4 การให้รางวัล เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเรียน เพื่อเป็นการจูงใจและ กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนทำงานได้ดีที่สุด ซึ่งจะเปิดโอกาสให้กลุ่มได้รับรางวัล โดยถือตาม ค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาเป็นเกณฑ์ และกำหนดรางวัลของกลุ่มไว้ 3 รางวัล คือ ดี (GOOD TEAM) ดีมาก (GREAT TEAM) และยอดเยี่ยม (SUPER TEAM)

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้รางวัลเมื่อเทียบกับคะแนนพัฒนาเฉลี่ยของกลุ่ม

คะแนนพัฒนาเฉลี่ยของกลุ่ม	ระดับของกลุ่ม
ได้คะแนนเฉลี่ย 0 – 15 คะแนน	ดี (GOOD TEAM)
ได้คะแนนเฉลี่ย 16 – 25 คะแนน	ดีมาก (GREAT TEAM)
ได้คะแนนเฉลี่ย 26 – 30 คะแนน	ยอดเยี่ยม (SUPER TEAM)

สรุปได้ว่า การคิดคะแนนเพื่อตัดสินผลสำเร็จของกลุ่ม จะต้องประกอบด้วย คะแนนฐาน โดยได้จากคะแนนการสอบปีการศึกษาที่ผ่านมา แล้วนำไปเทียบกับคะแนนทดสอบย่อยของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน แล้วคิดเปรียบเทียบเป็นคะแนนพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงนำคะแนนพัฒนาของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมารวมกันแล้วเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับรางวัลเป็นเครื่องหมายแสดงความสำเร็จ ซึ่งรางวัลแล้วแต่ครูและนักเรียนเป็นผู้กำหนด

5. ส่วนประกอบพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) มีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 2 ส่วน ดังนี้ (พินิจ ใจเมตตา. 2541 : 38 - 39)

5.1 กลุ่มหรือทีม (Student Teams) การสอนแบบนี้จะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 4-5 คน สมาชิกกลุ่มหรือทีมประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ สมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมมือกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านการเรียน กลุ่มจะต้องเตรียมสมาชิกในกลุ่มตนเองให้พร้อมสำหรับการทดสอบย่อย คะแนนที่แต่ละคนทำได้จะถูกแบ่งให้เป็นคะแนนกลุ่ม โดยใช้ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มารวมกันเพื่อเป็นคะแนนของกลุ่มหรือทีม และแจ้งผลการสอนให้สมาชิกทราบ วิธีนี้จะกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่มมากกว่ารายบุคคล

5.2 ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Achievement Division) ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันได้รับคะแนนสูงขึ้น ในระยะเริ่มแรกนักเรียนจะถูกแบ่งกลุ่มโดยเรียงคะแนนจากสูงสุด ไปยังต่ำสุดตามลำดับ นักเรียน 6 คนแรก ที่ได้คะแนนสูงสุดอยู่กลุ่มสัมฤทธิ์ที่ 1 อีก 6 คนต่อมาอยู่ในกลุ่มสัมฤทธิ์ที่ 2 และจะจัดกลุ่มไปจนหมด ในการทดสอบย่อยแต่ละครั้ง นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะทำคะแนนให้กลุ่มของตนได้เท่า ๆ กัน เนื่องจากการให้คะแนน ครูจะนำคะแนนของนักเรียนที่ได้ไปเปรียบเทียบในกลุ่มสัมฤทธิ์ของแต่ละคน คะแนนที่ได้จะเป็นคะแนนที่ทำให้กลุ่มในการเรียนด้วยวิธีนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม

ซึ่งนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากัน

สรุปได้ว่า ส่วนประกอบพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือคละผลสัมฤทธิ์ (STAD) ประกอบไปด้วย การทำงานเป็นกลุ่มและความสำเร็จของงานในกลุ่ม

6. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือคละผลสัมฤทธิ์ (STAD)

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1990 : 20 - 23) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือคละผลสัมฤทธิ์ (STAD) ไว้ดังต่อไปนี้

6.1 นักเรียนเก่งที่เข้าใจคำสอนของครูได้ดี จะเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของนักเรียนอธิบายให้เพื่อนฟังได้ และทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

6.2 นักเรียนที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟัง จะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งครูทุกคนทราบข้อนี้ดี คือ ยิ่งสอนยิ่งเข้าใจบทเรียนที่ตนเองสอนได้ดียิ่งขึ้น

6.3 การสอนเพื่อนจะเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว ทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น

6.4 นักเรียนทุกคนต่างก็มีความพยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม จะถูกนำไปแปลงเป็นคะแนนของกลุ่ม

6.5 นักเรียนทุกคนเข้าใจดีว่า คะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้นทุกคนต้องพยายามอย่างเต็มที่ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเต็มความสามารถ จะคอยอาศัยเพื่อนอย่างเดียวไม่ได้ เพื่อให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ

6.6 นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีเพื่อนร่วมกลุ่มและเป็นการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากเมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานอย่างแท้จริง

6.7 นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน หรือคะแนนกลุ่มดีขึ้น

6.8 นักเรียนเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้น จะรู้สึกว่าเขาไม่ได้เรียนหรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะตน เพราะเขาต้องมีหน้าที่ต่อสังคมด้วย

6.9 ในการตอบคำถามในห้องเรียน ถ้าหากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะ แต่เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็หมายถึงผิดทั้งกลุ่มคนอื่น ๆ อาจจะทำให้ความช่วยเหลือบ้าง ทำให้นักเรียนในกลุ่มมีความผูกพันมากขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือคละผลสัมฤทธิ์ (STAD)

มีประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน ทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น และนักเรียนที่ช่วยสอนเพื่อนยิ่งสอนยิ่งเข้าใจ ทุกคนต่างก็มีความพยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม ทำให้นักเรียนในกลุ่มมีความผูกพันกันเป็นอย่างดี

5. ความพึงพอใจในการเรียนรู้

5.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้งานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ได้ศึกษาค้นคว้า และตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานไว้ดังนี้

แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33 - 58) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ และได้ อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
 - 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
 - 1.3 ชอบให้สั่งการ
 - 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กร
 - 1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและ

ความปลอดภัย

2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 2.1 ชอบทำงานเห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือ
- การพักผ่อน
- 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน
 - 2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
 - 2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้
 - 2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์กร
 - 2.6 ปรารถนาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก และมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้เรียนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ และการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ

5.2 ความหมายของความพึงพอใจ

ณรงค์ ศรีวิเชียร (2543 : 25) ได้กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งปฏิบัติ ตามความพอใจ เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง ด้านวัตถุ และด้านจิตใจ

ประกอบ กุลบุตร (2545 : 43) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง คุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติของบุคคลต่อกิจกรรม

สมถวิล มริศิริกุล (2549 : 35) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือ เจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมสั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

อินทิรา ศรีสว่าง (2549 : 46) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

เนาวรัตน์ ศรีจำ (2549 : 49) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกรักชอบพอใจ หรือเจตคติที่ดีต่อบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการหรือความคาดหวังในทางที่ดี ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับความสำเร็จตามความต้องการหรือแรงจูงใจ

มอร์ส (Morse, 1955 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

แอปเปิลไวท์ (Applewhite, 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การมีความสุขที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ และการมีทัศนคติที่ดีต่องาน

กู๊ด (Good, 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง

สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจ และเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน
 เกร็ก (Gregg. 1997 : 173) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึก
 ของบุคคลในด้านความพอใจ หรือเป็นสภาพจิตใจของบุคคลว่าชอบมากชอบน้อยเพียงไร

โกลฟเวอร์ (Glover. 2002 : 23) อธิบายเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า เป็นระดับ
 ความรู้สึกเมื่อความต้องการที่สำคัญของคนเรา เช่น การมีคุณภาพดี มีความมั่นคง
 มีความสมบูรณ์พูนสุข มีพวกพ้อง มีคนยกย่องต่าง ๆ เหล่านี้ ได้รับการตอบสนองแล้ว

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของ
 บุคคลที่มีต่อสิ่งปฏิบัติ ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการหรือความคาดหวัง
 ในทางที่ดีทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงานใน
 เชิงบวก ในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

6. บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองขามแสง สงัดสำนักงานเขตการศึกษามหาสารคามเขต 1
 ตั้งอยู่ บ้านหนองขาม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทาง
 การศึกษา ขนาดกลาง มีนักเรียนจำนวน 315 คน ครู 18 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อน
 ประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียน 5 หมู่บ้าน
 โครงสร้างโดยรวมของพื้นที่ในเขตบริการเป็นลักษณะพึ่งพาการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่
 เป็นคนพื้นเมืองอีสานดั้งเดิม มีภาษาไทยอีสานเป็นภาษาพูด ยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณี
 ต่าง ๆ ตลอดปี เชื้อถือศรัทธา ในศาสนา เคารพนับถือผู้อาวุโส รักถิ่นกำเนิด มีการกินอยู่ที่
 เรียบง่ายตามที่เคยปฏิบัติมา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 โรงเรียนบ้านหนองขามแสง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเฉพาะความสามารถในด้าน
 การแต่งคำประพันธ์ ปัจจุบันแม้ว่าการสอนร้อยกรองในโรงเรียนบ้านหนองขามแสง
 จะได้รับการส่งเสริมมากขึ้นกว่าเดิม แต่การสอนเขียนร้อยกรองก็ยังมีปัญหาเช่นเดิม การเขียน
 บร้อยกรอง จึงไม่บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนี้ ครูยังขาดสื่อที่น่าสนใจมา
 ใช้ในการฝึกกิจกรรมการเขียนกลอนสุภาพ ขาดการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กประสบความสำเร็จ
 ในการเรียน เมื่อนักเรียนผ่านการเลื่อนชั้นขึ้นมาเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงไม่มี
 พื้นฐานเกี่ยวกับการเขียนกลอนสุภาพ เมื่อให้แต่งกลอนสุภาพแล้วนักเรียนมีปัญหาหลายอย่าง
 เช่น การใช้คำ การลงสัมผัส การแต่งไม่ถูกต้องตามลักษณะฉันทลักษณ์ การใช้ภาษา และ
 การลำดับความคิด ซึ่งนักเรียนไม่สามารถเลือกใช้คำหรือข้อความมาร้อยเรียงให้เกิด

ความสละสลวยและเกิดความงามทางภาษาได้ การแต่งกลอนสุภาพจึงเป็นปัญหาที่พบเห็น และเกิดกับนักเรียนมาทุกรุ่น ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเขียนกลอนสุภาพได้อย่างถูกต้อง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

7.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ

อุไร วุฒิสิริ (2541 : 84) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลการใช้แบบฝึกสร้างสรรค์ ต่อความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขวัญฤทัย แสนพันตรี (2545 : 111) ได้ทำการศึกษา เรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือ โดยการ ใช้แบบฝึกสร้างสรรค์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเขียนกลอนสุภาพ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ โดยการ ใช้แบบฝึกสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนกลอนสุภาพหลังสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบปกติจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนกลอนหลังการสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ โดยการ ใช้แบบฝึกสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนกลอนสุภาพ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

สรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อ ในการฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพจะช่วยเพิ่มทักษะการเขียนกลอนสุภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

7.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลอนสุภาพ

เนาวรัตน์ ศรีน่าน (2549 : 75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ โดยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียน

แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าที่เรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุขสันต์ ศรีม่วง (2547 : 33) ได้ทำการศึกษา เรื่องการสร้างแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า ผลการประเมินแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.18 และผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนีย์ เป็นสุข (2547 : 90) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการแต่งกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ (STAD) ที่สร้างขึ้น มีทักษะการแต่งกลอนสุภาพ ร้อยละ 92.46 โดยเพิ่มขึ้นจากก่อนการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ (STAD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมถวิล มธิศิริกุล (2549 : 71-72) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องกลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะและกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะและกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.26 / 94.52 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องกลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนเรื่องการเขียนกลอนสุภาพโดยใช้กิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือ หรือใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมดังกล่าวทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

7.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)

نونนิตย์ เตยจ่อหอ (2547 : 80 - 88) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (STAD) เรื่องการอ่านจับใจความ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลประทานบ้านกอไผ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ที่เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (STAD) นักเรียนมีความกระตือรือร้นและความสนใจอยู่ในระดับดี

กีนาริน ต้นเสียงสม (2548 : 127) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผล การเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอน ด้วย วิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบปกติพบว่า ผลการเรียนรู้ สาระภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วย วิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD กับวิธีสอนปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD มีผลการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

ศิริพร ทาทอง (2548 : 93) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน หลักภาษาไทย เรื่องคำกริยาและคำวิเศษณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดย การเรียนแบบร่วมมือกัน เทคนิค กลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) กับวิธีสอน ปกติ พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาไทย เรื่องคำกริยาและคำวิเศษณ์ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนโดยวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยร่วมมือเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) สรุปได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD)

จุฬาลักษณ์ ดอกเข็ม (2550 : 93 - 94) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์และทักษะ การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ (เทคนิค STAD) พบว่า คะแนนทดสอบ หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย 33.24 หรือคิดเป็นร้อยละ 83.10 ของคะแนนเต็ม ซึ่งอยู่ในระดับสูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70 จำนวนนักเรียนร้อยละ 88.00 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) ทำให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือและร่วมมือกันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้น

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

อีเซล และคนอื่น ๆ (Ezell and others. 1992 : 205) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ในการสอนแบบความสัมพันธ์ของคำถามกับคำตอบสำหรับการอ่าน เพื่อจับใจความ โดยใช้นักเรียนเกรด 3 จำนวน 23 คนพบว่าการฝึกหาความสัมพันธ์ของคำถามกับคำตอบ โดยใช้กิจกรรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จะช่วยฝึกการถามและตอบในห้องเรียนได้ดีขึ้น โดยพบว่านักเรียนรู้จักการสร้างคำถามได้ดียิ่งขึ้น การประเมินทางสังคมกับกลุ่มเพื่อนมีความก้าวหน้าทุกด้าน

นีแกนการ์ด (Negangard. 1992 : 470 - A) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบกลุ่มกับการเรียนแบบบรรยาย และการอภิปรายที่มีผลต่อทัศนคติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีการทางคณิตศาสตร์ สำหรับบุคคลที่จะเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 157 คน ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบกลุ่มและผลสัมฤทธิ์วิธีการทางคณิตศาสตร์สำหรับบุคคลที่จะเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษากับการเรียนแบบบรรยาย และอภิปรายที่มีต่อทัศนคติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ออร์แลนโด (Orlando. 1992 : 2382 - A) ได้ศึกษาการเรียนแบบร่วมมือ จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนิสิตใหม่วิชาเอกภาษาอังกฤษ ในวิทยาลัยชุมชน โดยเลือกศึกษาวิธี การเรียนแบบแบ่งกลุ่มตามการสังเกตสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) กับนิสิตจำนวน 132 คน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเรียนกับผู้สอนจำนวน 4 คน ด้วยวิธีการฝึกการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มที่ 2 เรียนกับครูผู้สอนจำนวน 4 คน ด้วยวิธีปกติ ผลการวิจัย พบว่า นิสิตที่เรียนด้วยวิธีแบบเรียนร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีเจตคติแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือผลสัมฤทธิ์ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วย นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน คละกัน เป็นกลุ่ม เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือและร่วมมือกันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากความสำคัญของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) และแบบฝึกทักษะที่ใช้เป็นสื่อในการฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD)

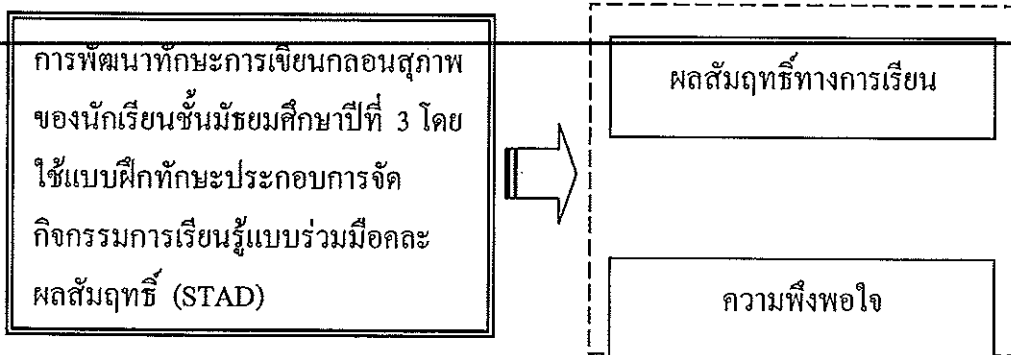
โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพมาพัฒนานักเรียนเพื่อช่วยเพิ่มทักษะและผลสัมฤทธิ์ในเรื่องการเขียนกลอนสุภาพให้สูงขึ้น

8. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และคู่มือการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบหนังสือการพัฒนาการสอนของ บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 25) และ การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 50) มาสร้างแบบฝึกทักษะโดยศึกษารายละเอียดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาหลักการสร้างแบบฝึกทักษะและจิตวิทยาการเรียนการสอนจากหนังสือของ พรรณี ชูชัย (2522 : 2) ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาหลักการทฤษฎี เนื้อหาสาระ แนวคิด จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 63 - 71) ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิด ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย